

13.6.2001

1895/4/98

Ratkaisija: Oikeusasiamies Lauri Lehtimaja

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Mirja Tamminen

PÄÄTÖS KANTELUUN TIELAUTAKUNNAN MENETTELYÄ KOSKEVASSA ASIASSA

1

KANTELU

Kantelijat ovat osoittaneet eduskunnan oikeusasiamiehelle 18.9.1998 päivätyn kantelukirjoituksen, joka koskee 20.2.1997 Pellon kunnassa suoritettua tielautakunnan toimitusta ynnä muuta.

Kantelijat ovat täydentäneet kanteluaan tänne 7.1., 25.3., 7.4., 9.6., 28.6. ja 5.7.1999, 8.2. ja 4.5.2000 sekä 27.4.2001 saapuneilla lisäkirjoituksilla ja asiakirjoilla. Niihin sisältyy muun muassa ääninauha.

Kantelijat arvostelevat Pellon kunnan teknisen lautakunnan ja kunnaninsinöörin sekä Lapin tiepiirin virkamiehen menettelyä mm. seuraavasti.

1. Asian käsittely teknisessä lautakunnassa. Lautakunta myönsi yksityisistä teistä annetun lain 10 §:n mukaisen käyttöoikeuden Karpinniemen yksityistiehen yhtiölle ilman, että se oli edes hakenut tällaista oikeutta. Lautakunnan käsiteltäväksi oli saatettu ainoastaan kantelijoiden vaatimus, joka koski tien käytön kieltämistä yhtiöltä.

Lisäksi lautakunta laiminlöi selvittää sen, oliko yhtiöllä jo ennestään ollut tieoikeus mainittuun yksityistiehen. Tämä laiminlyönti johti kantelijoiden valituksen hylkäämiseen Pohjois-Suomen maa- ja metsätalouden ministeriön oikeudessa. Kantelijat katsovat, että lautakunnan laiminlyönnistä seurasi heille merkittävä yhtiön oikeudenkäyntikulujen korvausvelvollisuus.

2

SELVITYS

Kantelun johdosta Pellon kunnan tekninen lautakunta ja kunnaninsinööri A antoivat selvitykset. Ne ovat tämän päätöksen liitteinä.

Lisäksi nähtävänäni ovat olleet Pohjois-Suomen maa- ja metsätalouden ministeriön pöytäkirja dnro 18/1997 sekä korkeimman oikeuden asiakirjavihko dnro M 97/213.

3

RATKAISU

3.2

Tapahtumat

Kantelijat ym. vaativat joulukuussa 1996 tekemässään hakemuksessa, että Pellon kunnan tielautakunnan tehtäviä hoitava tekninen lautakunta kieltää yhtiöltä Karpinniemen yksityistien käytön yksityisistä teistä annetun lain 2 luvun ja 80 §:n vastaisena. Yhtiö vastusti vaatimusta. Lautakunta myönsi 20.2.1997 yksityisistä teistä annetun lain 10 §:n 1 momentin nojalla yhtiölle luvan käyttää Karpinniemen tietä. Päätös tehtiin äänestyksen jälkeen.

Kantelijat valittivat lautakunnan päätöksestä Pohjois-Suomen maa- ja metsätalouden ministeriöön. Maa- ja metsätalouden ministeriön arkistotutkimuksissa ilmeni, että yhtiö omisti tilat Eeronkangas RN:o 22:68 ja Ahokangas RN:o 22:69, jotka oli muodostettu tilasta Ahokangas RN:o 22:61. Tila RN:o 22:61 oli yksityisteiden rekisterikortin mukaan Karpinniemen yksityistien osakas. Maa- ja metsätalouden ministeriö kumosi ja poisti teknisen lautakunnan päätöksen tuomiollaan 14.10.1997. Maa- ja metsätalouden ministeriö totesi perusteluissaan seuraavaa:

"Yhtiöllä on oikeus käyttää Karpinniemen yksityistietä, koska se omistaa Ahokankaan tilan, joka on yksityisteiden rekisterin mukaan tien osakas. Yhtiöllä on tieosakkaana oikeus käyttää tietä koko sen pituudelta. Maa- ja metsätalouden ministeriön katselmuksella on todettu, että tilat Ahokangas ja Eeronkangas muodostavat yhdessä taloudellisen kokonaisuuden. Kumpikin tila rajoittuu välittömästi yksityistiehen.

Koska yhtiö on tieosakas ja omistaa kiinteistöjä tien vaikutuspiirissä, siihen ei voi soveltaa yksityisistä teistä annetun lain 10 §:n säännöstä liikenteen tai muun elinkeinon harjoittajasta. Teknisellä lautakunnalla ei siten sanotun 10 §:n nojalla ollut toimivaltaa tutkia kantelijoiden vaatimusta, että yhtiöltä on kiellettävä Karpinniemen yksityistien käyttö, eikä myöntää yhtiölle lupaa käyttää tietä, koska yhtiö on jo ennestään tien osakas."

Korkein oikeus hylkäsi 18.8.1998 kantelijoiden valituslupahakemuksen.

3.3

Oikeudellinen arviointi

3.3.1

Asian käsittely teknisessä lautakunnassa

Oikeusohjeet

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsiteltyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa. Perustuslain 21 §:n 2 momentin mukaan hyvän hallinnon takeet turvataan lailla. Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Perustuslain 21 ja 22 §:ää vastaavat säännökset sisältyivät jo tapahtuma-aikaan voimassa olleen hallitusmuodon 16 ja 16a §:ään.

Hallintomenettelylain 17 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on huolehdittava asian selvittämisestä. Säännöksen 2 momentin mukaan asianosaisen on tarvittaessa esitettävä selvitystä vaatimuksensa perusteista. Muiden selvitysten hankkiminen kuuluu viranomaiselle.

Kannanotto

Tielautakunnan toimituksesta laaditusta pöytäkirjasta ei ilmene, mitä selvitystä asiassa oli lautakunnalle esitetty tai lautakunnan toimesta hankittu. Kunnaninsinööri A:n mukaan toimituksessa "oli mukana" Karpinniementietä koskevat otteet yksityistierekisteristä sekä toimituspöytäkirjasta. Hän kuitenkin oletti, että asia ratkeaisi lautakunnalle tehdyn hakemuksen pohjalta. Teknisen lautakunnan mukaan toimituksessa oletettiin, että toimituksen hakijat olivat selvittäneet, oliko yhtiön omistamilla tiloilla tieoikeudet Karpinniementiehen.

Tämän johdosta totean seuraavan.

Asianmukaisen ratkaisun varmistamiseksi viranomaisen tulee selvittää mahdollisimman täydellisesti ne tosiseikat, joiden varassa se ratkaisee käsiteltävänään olevan asian. Tämän lisäksi viranomaisen tulee olla selvillä tapaukseen sovellettavista oikeusohjeista.

Saadun selvityksen mukaan tekninen lautakunta ei ole ennen kantelijoiden vaatimuksen ratkaisemista selvittänyt yksityiskohtaisesti niitä tieoikeuksia, jotka Karpinniementielle oli perustettu vuonna 1989 suoritetussa yksityistietoimituksessa. Sen selvittäminen, oliko yhtiö jo ennestään tien osakas, oli kuitenkin tässä tapauksessa edellytys asian asianmukaiselle ratkaisemiselle.

Asian puutteellisesta selvittämisestä seurasi, että Pohjois-Suomen maa- ja metsätalouden ministeriö kumosi ja poisti teknisen lautakunnan päätöksen. Koska yhtiö oli ennestään tien osakas, maa- ja metsätalouden ministeriö katsoi, ettei lautakunnalla ollut yksityisistä teistä annetun lain 10 §:n nojalla toimivaltaa tutkia kantelijoiden vaatimusta tien käytön kieltämisestä eikä se ollut voinut myöntää yhtiölle lupaa käyttää tietä.

Edellä esitetyn perusteella katson, ettei Pellon kunnan tekninen lautakunta täyttänyt asiassa selvitysvelvollisuuttaan asianmukaisesti.

3.4

Toimenpiteet

Saatan Pellon kunnan teknisen lautakunnan ja kunnaninsinöörin A:n tietoon edellä kohdassa 3.3.1 esitetyn käsitykseni asian puutteellisesta selvittämisestä. Samalla kiinnitän teknisen lautakunnan ja A:n huomiota vastaisen varalle tielautakunnan toimituksissa käsiteltävien asioiden asianmukaiseen selvittämiseen ja lainmukaiseen käsittelyyn muutoinkin.

Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen päätöksestäni Pellon kunnanhallitukselle, joka toimittaa sen edelleen tekniselle lautakunnalle ja kunnaninsinööri A:lle.

Kirjoitusten liitteet palautetaan ohessa.